

INFORMATIE VOORAF VOOR DE DOCENT

U gaat met uw leerlingen naar de voorstelling Oorlogshelden kijken. Tevens ziet u dan in de foyer van het theater een tentoonstelling van tekeningen van 'de meisjes van toen'.

De educatie bestaat uit verschillende onderdelen waarbij er per onderdeel een of meerdere opdrachten gedaan kunnen worden; Educatiefilm (voorafgaand aan de voorstelling) **blz 2**

Bekijken van de tekeningen tentoonstelling (voor of na de voorstelling) **blz 2**

Nagesprek met de makers/spelers **blz 3**

Postwissel **blz 3**

Op zoek naar de verhalen **blz 5**

Oorlogshelden

Een ode aan de moed van het oorlogskind

De Tweede Wereldoorlog: moeten we het er nog over hebben?

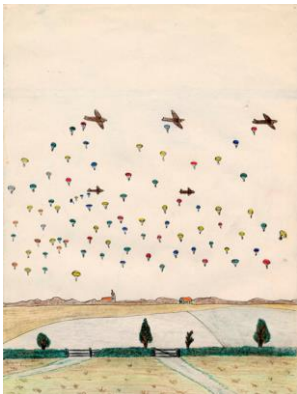
Reem Wittenbols en Annemiek Nienhuis interviewden hun moeders over hun ervaringen als kind tijdens de Tweede Wereldoorlog, de een in Eindhoven en de ander in wat toen Nederlands-Indië heette, en maakten daar een voorstelling van.

Via de waargebeurde, persoonlijke en gekleurde verhalen verplaatsen twee acteurs zich in de gebeurtenissen van toen. Ze spelen afwisselend hun moeders, maar ook andere familieleden, bevrijders, soldaten en scheppen de wereld van toen in taal en beeld. Eigentijds, intiem en toch verrassend licht.

Oorlogshelden is een historisch document dat, met de kracht van de verbeelding, de Tweede Wereldoorlog tot leven brengt. Deze voorstelling nodigt de laatste generatie die de oorlog heeft meegemaakt uit hun ervaringen te delen en maakt kinderen stiknieuwsgierig naar de avonturen van hun eigen grootouders.

TENTOONSTELING 'de meisjes van toen'

Bij de voorstelling is een presentatie te zien van tekeningen gemaakt door meisjes van het St. Catharina-lyceum in Eindhoven. Kort na de Tweede Wereldoorlog kregen ze van hun tekenleraar Karel Vermeeren de opdracht om hun eigen herinneringen aan de oorlog te verbeelden. Een bijzondere opdracht, want aandacht voor het verwerken van oorlogservaringen was er toen niet.

Deze tekeningen zijn uit de collectie van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven.

EDUCATIEFILM VOORAFGAAND AAN DE VOORSTELLING.

“De Tweede Wereldoorlog, moeten we het er nog over hebben?”

Deze zin is de premisse van de voorstelling. In deze film laten we zien hoe Reem en Annemiek op zoek zijn gegaan naar de verhalen van hun moeder. Je ziet de makers met de moeders in gesprek en je ziet ook dat zij besloten om de verhalen van hun moeders wel te vertellen door er een voorstelling van te maken. Omdat ze gegrepen werden door de verhalen en het zonde is als deze verhalen niet doorverteld worden.

Maar wat denken jullie? Moeten we het er nog over hebben?

En wat zijn jullie verhalen? Waar waren jullie grootouders tijdens de Tweede Wereldoorlog?

Link educatiefilm: <https://www.youtube.com/watch?v=AwYyXD4CDAE>

1. BEKIJK DE FILM

Duur: 10 min

Groepsopstelling: klassikaal

2. HET GESPREK.

Duur: 20 min

Groepsopstelling: kring

Je kunt met de leerlingen op verschillende momenten het gesprek aangaan rondom de vragen die in de film gesteld worden.

- Na het zien van de educatiefilm
- Na het zien van de voorstelling

De vragen:

- Moeten we het nog over de Tweede Wereldoorlog blijven hebben?
- Als over een aantal jaren niemand meer in de leven die de Tweede Wereldoorlog heeft meegemaakt, als het meer dan 70 jaar geleden is, is het dan nog zinvol om te herdenken? Of moeten we vergeten?
- Waarom wel? Waarom niet?
- Wat doen die verhalen met je?
- Als we het erover moeten hebben, waar moet het dan over gaan? Over de feiten of de emoties?
- Wat zijn jullie verhalen? Hebben jullie verhalen? In je familie. Welke? Weten jullie waar jullie grootouders waren in de Tweede Wereldoorlog.

EDUCATIE VOOR OF NA HET ZIEN VAN DE VOORSTELLING.

BEKIJK DE TEKENINGEN

Duur: 15 minuten

Groepsopstelling: per klas

Het bekijken van de kindertekeningen in de foyer van het theater. Dit kan voor of na de voorstelling.

Via deze kindertekeningen krijg je op heel indringende wijze informatie over hoe meisjes van toen 14,15 jaar de Tweede Wereldoorlog beleefd hebben.

In de klas kun je dan nog op zoek naar de verhalen achter deze tekeningen. Te zien op internet:

- demeisjesvantoen.nl
- [facebook.com/demeisjesvantoen](https://www.facebook.com/demeisjesvantoen)
- op de onderwijspagina van rhc-eindhoven.nl

EDUCATIE NA HET ZIEN VAN DE VOORSTELLING.

NAGESPREK MET DE MAKERS/SPELERS AANSLUITEND AAN DE VOORSTELLING

Duur: 15 minuten

Groepsopstelling: makers op vloer, publiek in de zaal. Plenair.

De makers, spelers en kinderen van de oorlogshelden gaan het gesprek met het publiek aan.

Dus wil je weten hoe de voorstelling gemaakt is. Of wil je nog iets weten over de verhalen van hun moeders.

Of wil je vertellen wat je ervan vond. Dat kan allemaal in deze 15 minuten.

Dit nagesprek voeren wij na iedere schoolvoorstelling en hoeft niet apart aangevraagd te worden.

DE TEKENINGEN.

“Wat houdt jongeren nu bezig?”

We gaan contact leggen tussen jongeren uit verschillende tijden. Meisjes van toen en jongeren van nu. Ieder individu is uniek en tegelijkertijd lijken alle mensen op elkaar. Ongeacht waar en wanneer ze zijn opgegroeid. Dagelijkse ervaringen als wonen, liefhebben, familie en vrienden spelen een rol in het leven van jongeren in welke tijd dan ook. Door te werken met deze universele thema's, wordt een band gesmeed tussen de jongeren van nu met de meisje van toen en zo geprobeerd het inlevingsvermogen te stimuleren van de huidige generatie jongeren die opgroeien in een welvaartsmaatschappij in hun leeftijdsgenoten die opgroeiden in een oorlogssituatie.

1. POSTPROJECT DE MEISJES VAN TOEN

Duur: 30/ 45 minuten

Groepsopstelling: klassikaal aan eigen tafeltje

Benodigdheden: pc/laptop en printer OF het bestelde pakket.

Potloden, pennen, kleurpotloden, tijdschriften, wasco, verf etc.

Ga naar de site: www.demeisjesvantoen.nl.

Via de site word je vanzelf stap voor stap door de opdracht geleid.

Stap 1: Na afloop van de voorstelling krijg je een pakketje blanco postkaarten mee voor jouw klas.

Stap 2: Op de voorkant van de kaart maakt de leerling een tekening, gedicht, collage met min of meer dezelfde opdracht als de meisje van toen: 'Wat betekent vrijheid voor jou.' Op de achterkant schrijft de leerling daar een kort verhaal over. Inspiratie nodig? Speciaal voor deze schrijf- en tekenactiviteit zijn digitale lessen gemaakt: <http://www.laatmaarlernen.nl/proefflessn/>. Vink groep 7-8 aan en ga naar de lessen met de titel De meisjes van toen.

De docent verzamelt deze kaarten, stopt ze in een envelop en stuurt ze naar RHCe. Ze gaan dus per post, niet digitaal. (zet er ook de adresgegevens bij!)

Stap 3: RHCe stelt alle binnengekomen kaarten tentoon in de mini-expo over De meisjes van toen. (van 30 maart tot 15 juni 2015) De mooiste kaarten worden ook op de Facebookpagina van De meisjes van toen gezet.

Stap 4: de kaarten worden bewaard in het archief.

Stap 5: Jouw klas krijgt post van het archief! In deze brief wordt de klas uitgenodigd om naar het archief in Eindhoven te komen voor een speciale en gratis rondleiding over De meisjes van teon. kaarten en exposeert deze prints op de ramen van het RHCe. Zo is binnen en buiten het RHCe van

Extra optie:

Je kunt de postwissel ook in je eigen klas of school exposeren. Zo maak je jullie eigen kaarttentoonstelling die door de ouders of de rest van de school gelezen kan worden.

2. ZELF OP ZOEK NAAR VERHALEN

ONZE VERHALEN:

MARIETJE VAN HAPERT (1931) - de moeder van Reem Wittenbols

10 mei 1940. Marietje is tien wanneer de oorlog uitbreekt en de Duitsers de straten van Eindhoven binnenmarcheren.

De broer van Marietje, Jan, de oudste van 7 kinderen, is kassier bij een distributiekantoor. Elke avond sluit hij de kluis af en brengt hij de sleutel naar het gemeentehuis om hem persoonlijk aan de burgemeester af te geven. Iedere nacht moeten de buurman en zijn zoon het kantoor bewaken tegen dieven. Op een dag is Jan aan het werk op het kantoor en vragen 2 mannen van het verzet aan Jan om hen te helpen op het distributiekantoor.

Met de bonnen die ze buit maken kunnen honderden onderduikers voorzien worden van eten. Hij geeft de sleutel van de kluis aan het verzet geven en duikt onder.

Wanneer de Duitsers hier achter komen en Jan niet vinden nemen ze zowel de vader en de zus (tante An) van Marietje mee en worden ze op transport gezet naar kamp Vught. Na de oorlog zal Tante An gebroken terugkeren uit concentratiekamp Ravensbruck. Vader Simon, die in Sachsenhausen zat, is nooit meer teruggekomen. Jan heeft zich daar, na zijn terugkeer van het onderduikadres, tot aan zijn sterfbed schuldig over gevoeld.

ANNEMIEKE JASPERS (1939) – de moeder van Annemiek Nienhuis

De ouders van Annemieke waren expats. Haar verhaal begint als haar ouders de crisis van 1936 in Europa ontvluchten en hun geluk zoeken in Nederlands-Indië. De eerste jaren bereikte de oorlog hun nog niet, en prezen ze zich gelukkig. In 1942 bezet Japan Nederlands-Indië, gesteund door het Indonesische volk. Annemieke is dan drie-en-een-half en in een klap volwassen. Ze wordt gescheiden van haar vader en moet met haar moeder, broer en zusje, naar een Japans interneringskamp. Kamp Tjideng bevat 13.000 mensen. Overal het geluid, de geur, de dampende aanwezigheid van mensen. Het gehuil van baby's. Moeders die ongeduldig worden. Vrouwen die van elkaar stelen. En als de Jap langs loopt moet je buigen. Gebrek aan hygiëne, medicijnen en ondervoeding zorgt er voor dat er veel mensen ziek worden en doodgaan. Annemieke leeft drie jaar in diverse kampen op Java waarin de gruwelijkheden die ze te zien krijgt steeds erger worden. Maar er is ook hoop. Stiekem ontmoeten haar vader en moeder elkaar in een kast en Annemieke staat op wacht. Ook wanneer haar broer stiekem bij de buitenkampers een ei gaat ruilen voor een bloes van hun moeder, staat Annemieke op de uitkijk. Als zij 6 jaar is, bijna een jaar na de bevrijding van Eindhoven gaan ze op de boot terug naar Amsterdam. Daarna is er thuis nooit meer over gesproken. Er is altijd een gevoel van miskenning gebleven onder degenen die terugkwamen in Holland en te horen kregen dat zij het beter hadden gehad.

JULLIE VERHALEN:

“Waar waren jullie grootouders tijdens de Tweede Wereldoorlog?”

Over de bestaande verhalen.....

Duur: per kind 5 minuten

Groepsopstelling: spreekbeurt voor de klas/ of in kringopstelling.

Je kunt de leerlingen laten vertellen over oorlogsverhalen die in zijn of haar familie gebeurd zijn. Soort van kleine spreekbeurten. De leerlingen mogen het verhaal thuis nog eens navragen en misschien zijn er nog wel oude voorwerpen, spullen of muziek die het verhaal kunnen versterken.

Over de onbekende verhalen.....

Duur: huiswerk/thuiswerk opdracht voor de kinderen of in de klas in 2 delen.

1. In groepjes een plan maken. Wie, wat, waar, wanneer, hoe en waarom. 20 min

2. De gesprekken voeren 45 min

Groepsopstelling: in groepjes van 3

Als je de verhalen nog niet kent, hoe kom je ze dan te weten?

Je kunt in gesprek gaan met iemand uit je familie je opa, oma of een oudoom.

Je kunt ook in gesprek gaan met een oudere uit de buurt, bv uit je straat.

Of je bezoekt een woonzorggroep in de buurt van waar je woont of waar je school is.

Je kunt die gesprekken alleen voeren maar ook in groepjes.

Handvatten voor het aangaan van een gesprek als je verhalen uit de Tweede Wereldoorlog zoekt:

Neem een ipad mee en laat voorafgaand aan je gesprek het educatiefilmpje van Oorlogshelden zien.

Je kunt het filmpje stil zetten bij de vragen die Reem en Annemiek aan hun moeders stellen.

Je kunt ook de trailer laten zien en kort vertellen waar de voorstelling over gaat.

Dan heb je een aanleiding en komt het niet uit de lucht vallen.

Concrete vragen:

Hoe hoorde of merkte jij/jou dat de oorlog was uitgebroken?

Waar was je toen? In welke stad. Op welke plek.

Hoe ging het gewone leven dan door? School bv.

Wat aten jullie in die tijd?

Waar denk je dan het eerst aan terug als je aan de oorlog denkt?

Heb je ook leuke herinneringen aan de oorlogstijd? Welke?

In de voorstelling vielen me de oude spullen zo op. Heb je nog spullen uit die tijd? Of foto's?

Kun je daar iets over vertellen.

Extra optie: drama opdracht

Over de verhalen van jouw gezin....

Wat zijn jouw verhalen?

Als je het verhaal van een opa, oma, oudoom of ver familielid hebt weten te achterhalen is het leuk om met deze informatie wat 'op de vloer' te doen. Jullie kruipen nu zelf in de rol van acteur.

Duur: 30 min

Groepsopstelling: klas verdeeld in 3 of 4 groepen

Nodig: Grote ruimte zonder stoelen en tafels (dramalokaal)

Eventueel muziek

Eventueel oude kleding en of spullen uit de oorlog die je kunt gebruiken in je scène

Per leerling een persoonlijk verhaal uit de oorlog van iemand uit je familie (of een bekende, of de bejaarde uit je straat)

Verdeel de klas in drie of vier groepen. Jullie gaan per groep een familieopstelling maken, in de vorm van een tableau, een levend standbeeld. Dus een soort foto met jullie als acteurs waarin je de tijd, de emotie, de sfeer van die oorlogstijd in je lijf en met je mimiek laat zien. Speel en kies allemaal 1 iemand uit je eigen omgeving uit (een familielid, een kennis) en encsceneer samen een familie, met een opa en oma, een vader en een moeder, een stel kinderen, een alleenstaande tante; gebruik de personages uit jullie persoonlijke verhalen! Een familie kan erg groot zijn dus verzin zelf welke personages er in je plaatje kunnen passen. Geef zoveel mogelijk weer in jullie beeld; maak een rolverdeling en laat in je houding zien wie jij bent. Het is leuk om telkens 1 personage tot leven te wekken die een kort monoloogje (tekstje) opzegt over wie hij of zij is, vertel je persoonlijke verhaal. Dit kan ook 1 zin zijn!

Er kan aandacht gegeven worden aan lichaamshouding, expressie in het gezicht (mimiek), emotie: is dit beeld verdrietig of juist ontzettend blij, bijvoorbeeld aan het einde van de oorlog. In welke tijd speelt het zich af? Is het een hecht gezin of juist niet, door de dingen die deze personages zijn overkomen? Bespreek kort met elkaar wat voor familie je in beeld gaat zetten en kies voor duidelijk houdingen die je even vol kunt houden.

Laat elkaar om de beurt je scene zien. Maak er wat moois van door muziek te gebruiken. Je kan de opdracht zo groot maken of juist klein houden als je zelf wil. (met aankleding of juist zonder)

Als docent kun je eventueel zelf spullen meenemen of juist de leerlingen dit vragen te doen! Dit is echter niet nodig om de verbeelding compleet te maken, die zit voornamelijk in de spelers zelf; je kunt heel veel zeggen met enkel je gezicht, less is more!

DOELGROEP

- kinderen vanaf 10 jaar. BO
- Jongeren, VO

Thema: Tweede Wereldoorlog

aansluitend bij KERND OEL 53: - Je verbinden met gebeurtenissen uit de Nederlandse historie.

- en KERND OEL 54: - Het beeldend maken van een verhaal.

www.hetpaarddatvliegt.nl